ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ZAROBKOWYCH I GOSPODARCZYCH
IM. KS. PIOTRA WAWRZYNIAKA
POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 18 m. 14 TELEFON nr 27-92

BIULETYN PRASOWY

Nr. 7 Poznań, dnia 1 lipca 1938 r.

I.

SPÓŁDZIELNIE MLECZARSKIE W R. 1937

Spółdzielczość mleczarska jest działem spółdzielczości, który rozwija się już od dłuższego czasu bardzo dobrze. W tym stanie rzeczy nie wprowadza również zmian rok 1937. Przeciwnie należał on w rozwoju spółdzielczości mleczarskiej do jednego z lepszych lat.

W roku tym ilość spółdzielni mleczarskich wzrosła z 1 083 na 1 166, w tym ilość maślarni mechanicznych wzrosła z 106 na 113, półmechanicznych z 30 na 35, ręcznych z 745 na 776, śmietanczarni z 158 na 189, spółdzielni zbytu mleka z 30 na 35, a serowni z 14 na 18.

Poważny również wzrost zaznacza się w ilości członków, których na 31 XII 1937 było 405 287, podczas gdy na 31 XII 1936 — 372 259.

Ilość krów zapisanych wynosi — 681 721 w stosunku do 619 797 w roku 1936.

Dostarczono zaś mleka w r. 1937 — 765 222 500 kg, gdy w roku 1936 tylko 725 013 400 kg. Przyrost mleka więc w roku 1937 wynosi 5,5%.

Największe dostawy mleka wykazują spółdzielnie mleczarskie woj. warszawskiego, bo aż 165 415 400 kg i województwa poznańskiego — 96 317 900 kg, potem dopiero następują województwo lubelskie z 73 222 500 kg, i województwo pomorskie z 63 936 400 kg.

Najpoważniejszy zaś p r z y r o s t dostaw mleka w roku 1937 wykazało województwo łódzkie — 18,7%, potem stanisławowskie — 15,9%, dalej kieleckie — 15,7%, poznańskie — 12,6%, białostockie — 8,8%, krakowskie — 8,4%, pomorskie — 7,5%. Jedynie województwa poleskie, śląskie, lubelskie i lwowskie wykazały spadek dostarczonego mleka do spółdzielni mleczarskich.

Za dostarczone mleko w roku 1937 wypłaciły spółdzielnie — 78 927 200 zł, płacąc po 10.30 gr za tłuszcz z 1 kg mleka. W roku 1936 zaś spółdzielnie wypłaciły 61 488 700 zł za dostarczone mleko i płaciły 8.48 gr za tłuszcz z 1 kg mleka.

II.

ORGANIZACJA RYNKU MIĘSNEGO NA POMORZU

W przeszłym miesiącu odbyła się w Pomorskiej Izbie Rolniczej konferencja, na której zapadły uchwały, dotyczące w szczególności zorganizowania placówek spółdzielczego zbytu inwentarza rzeźnego. Na ożywienie tych prac wpłynęło w silnej mierze utworzenie Rolniczej Spółki Mięsnej, która spełnia zastępczo rolę centrali handlowej w stosunku do spółdzielni i organizacyj rolniczych, prowadzących zbyt inwentarza rzeźnego.

III.

MLECZARNIE SPÓŁDZIELCZE W U. S. A.

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej istnieje obecnie 2 200 stowarzyszeń zbytu produktów mlecznych, zrzeszających około 750 000 fermerów i osiągających przeszło 500 milionów dolarów obrotu. W samym tylko Stanie Minnesota istnieją 637 mleczarń zrzeszających 116 000 fermerów. Przeszło 200 stowarzyszeń spółdzielczych sprzedaje w Stanach Zjednoczonych świeże mleko, osiągając blisko 300 milionów obrotu.

IV.

SPÓŁDZIELNIE PRZETWÓRCZE W WIELKOPOLSCE

Wielkopolska posiada 11 spółdzielni przetwórczych polskich. Składa się na to 9 gorzelni, 1 cukrownia i 1 suszarnia ziemniaków.

W 9 spółdzielniach gorzelniczych, liczących 157 członków, przerobiono w roku 1936/37 na spirytus 4 105 502 kg ziemniaków oraz 86 542 kg jęczmienia. Spirytusu wyprodukowano 429 626 litrów. Za dostarczone do gorzelni płody rolne wypłacono ogółem 142 757 zł, za wyprodukowany spirytus uzyskano 247 636 zł. Kilka gorzelni uzyskało podwyżkę kontyngentu zakupu spirytusu od Dyrekcji Państwowego Monopolu Spirytusowego, jednakże ogółem produkcja spirytusu w gorzelniach w porównaniu z rokiem 1935/36 obniżyła się o 13 079 litrów, gdyż kilka gorzelni zmniejszyło produkcję spirytusu eksportowego z powodu jego nieopłacalności.

Cukrownia Spółdzielcza w Gostyniu przerobiła ogółem w kampanii 1936/37 — 658 137,90 q buraków, z których wyprodukowano 104 897 q cukru białego, 4 388,73 q cukru drugiego rzutu, 17 793 q melasy, 36 910 q wytłoków suchych i 63 108 q wysłodków prasowanych. Za buraki łącznie z przewozem wypłacono łącznie zł 2 531 179, ogólny obrót spółdzielni wynosi 5 302 881 zł. Przeróbka buraków w kampanii 1936/37 w porównaniu z rokiem poprzednim wykazuje zwyżkę o 33 741 q. Spółdzielnia liczy 92 członków z 1 651 udziałami.

Spółdzielcza Suszarnia Ziemniaków w Janowcu przerobiła w roku 1936/37 — 3 578 560 kg ziemniaków, z których wyprodukowano 894 640 kg płatków ziemniaczanych. Za ziemniaki wypłacono ogółem 70 168 zł, obrót spółdzielni wynosił 146 611 zł. Przeróbka ziemniaków w roku 1936/37 w porównaniu z rokiem poprzednim wykazuje zwyżkę o 88%.

V.

SPÓŁDZIELNIE ROLNICZO-HANDLOWE NA POMORZU

Rok 1937 był dla spółdzielni rolniczo-handlowych na Pomorzu na ogół korzystny. Coprawda ilość ich pozostała ta sama tj. 19, zwiększyła się poważnie jednak ilość członków i to z 3 443 na 4 578 a więc o 1 135. Jest to dowodem powrotu zaufania do spółdzielni rolniczo-handlowych ze strony rolników.

Pomyślnie przedstawia się w tych spółdzielniach sytuacja w zakresie obrotów towarowych, co się wyraziło w zwiększeniu obrotów tak pod względem wagi, jak również i wartości. Sprzedaż towarów wzrosła do około 10 milionów zł, podczas gdy w roku 1936 wartość towarów sprzedanych wynosiła 8 842 879 zł. Obrót w tonach wynosił 60 507 wobec 53 847 w 1936 roku. Należy podkreślić, że w roku sprawozdawczym obroty zbożem wynosiły 6 771 873 zł.

VI.

SPÓŁDZIELNIE ROLNICZO-HANDLOWE I RZEMIEŚLNICZE WIELKOPOLSKI PRZODUJĄ

Od dawna już spółdzielczość rolniczo - handlowa Wielkopolski jest na pierwszym miejscu w Polsce. Fakt ten potwierdzają również wyniki roku 1937.

Suma bilansowa spółdzielni tych w Wielkopolsce w roku 1937 wynosiła 16 265 000 zł i była najwyższa ze spółdzielni wszystkich innych województw. Następne z kolei spółdzielnie rolniczo-handlowe województwa krakowskiego miały sumę bilansową w wysokości — zł 7 596 400, a trzecie z kolei woj. pomorskie — 6 844 260 zł. Wysokość kwoty 16 265 000 zł w Wielkopolsce wystąpi jeszcze plastyczniej, skoro porównamy ją z sumą bilansową spółdzielni tego typu całej Polski, która wynosi 52 040 512 zł.

Stosownie do tego również i obroty spółdzielni rolniczo-handlowych Wielkopolski są najpoważniejsze ze wszystkich województw Polski. Wynoszą one 32 127 918 zł, podczas gdy następne z kolei spółdzielnie woj. krakowskiego mają obrotów na 24 661 924 zł, a trzecie z kolei woj. warszawskie — 22 935 369 zł.

Całość zaś obrotów spółdzielni tego typu w Polsce wynosi 161 030 202 zł. Obroty więc spółdzielni wielkopolskich stanowią $^{1}/_{5}$ obrotu spółdzielni rolniczo-handlowych całej Polski.

Podobnie jak spółdzielnie rolniczo-handlowe, tak i spółdzielnie rzemieślnicze i różne (gorzelnie, cukrownie, suszarnie ziemniaków) w Wielkopolsce stoją na pierwszym miejscu w Polsce. Ich suma bilansowa wynosiła w r. 1937 — 12 883 000 zł, co stanowi więcej niż połowę sumy bilansowej spółdzielni tego typu całej Polski. Ogółem bowiem w Polsce spółdzielnie rzemieślnicze i rolnicze — różne mają sumę bilansową w kwocie 24 513 301 zł. Jaka różnica dzieli je zaś od spółdzielni

tego typu innych województw można zauważyć z faktu, że następne z kolei spółdzielnie województwa warszawskiego i pomorskiego mają sumy bilansowe na 3 339 743 zł i 3 074 506 zł.

Należy przy tym podkreślić, że spółdzielczość rzemieślnicza i rolnicza różna w roku 1937 stała znacznie lepiej niż w roku 1936. Powiększyły się w tym okresie tak jej obroty, jak i sumy bilansowe.

VII.

BANK ZWIĄZKU SPÓŁEK ZAROBKOWYCH W 1937 ROKU

Obroty ogólne Banku, które w roku 1936 wynosiły 3,5 miliardów złotych, wzrosły do 4,1 miliardów złotych w końcu 1936 r. Stan wkładów z 62 241 000 zł w końcu 1936 r. podniósł się do 79 221 000 zł w końcu 1937 r. przy czym przyrost obejmuje 2 509 000 zł wkładów na książeczki, 3 409 000 zł wkładów natychmiast płatnych, 4 100 000 zł wkładów terminowych i 6 962 000 zł lokat na rachunkach bieżących. Ogółem wkłady Banku w 1937 r. wzrosły o blisko 17 milionów złotych czyli o około 27%.

Działalność kredytowa Banku w r. ub. zwiększyła się o 16 768 000 zł. Według bilansu stan udzielonych kredytów w r. 1937 wynosił: w dyskoncie — 45 768 000 zł, w rachunkach bieżących — 28 602 000 zł i w pożyczkach terminowych — 2 522 000 zł, co czyni razem 76 892 000 zł. W ciągu roku przekazane zostało Państwowemu Bankowi Rolnemu na rachunek Banku Akceptacyjnego pretensji rolniczych na sumę 17 384 000 zł.

Poza normalnymi kredytami w dyskoncie i na rachunkach bieżących rozszerzone zostały w r. ub. tzw. kredyty celowe, obejmujące specjalne kredyty dla kupiectwa detalicznego i rzemiosła, kredyty przesiedleńcze i inne. Osiągnęły one w końcu 1937 r. 5 613 000 zł. Znaczna część tej kwoty zredyskontowana została w Pocztowej Kasie Oszczędności, co umożliwiło udzielenie ich na wyjątkowo ulgowych warunkach. Przy zasilaniu kredytami stanu średniego Bank posługuje się współpracą ze spółdzielniami.

Rozpoczęta dwa lata temu reorganizacja Banku, polegająca na odstąpieniu jego pretensyj rolniczych Bankowi Akceptacyjnemu, a zmierzająca do upłynnienia aktywów i skierowania działalności na ściślejszą współpracę z kupiectwem, przemysłem i rzemiosłem, dobiega końca. Do końca 1937 r. Bank oddał pretensyj rolniczych na sumę 63 663 000 zł.

Po dokonaniu normalnych odpisów bilans Banku Związku Spółek Zarobkowych za 1937 r. zamknięty został nadwyżką w sumie 408 640 zł.

VIII.

ZWIĄZEK GOSPODARCZY SPÓŁDZIELNI MLECZARSKICH W POZNANIU

Rokiem sprawozdawczym 1937 wyżej wspomniany Związek zamknął okres pierwszych dziesięciu lat pracy w służbie zachodniopolskiego mleczarstwa. W ciągu tego krótkiego czasu, Związek poznański dzięki ogromnej pracy wysunął się na czoło central handlowych spółdzielczych całej Polski i do roli jednego z najpoważniejszych eksporterów masła polskiego.

Dostawy masła do Związku, które w roku 1927 wynosiły zaledwie 2 miliony kg, podniosły się do roku 1934 na 2½ miliony kg, a do roku 1937 na 4½ miliona kg.

Rok 1937 był rokiem najlepszego rozwoju w ciągu całego dziesięciolecia. Suma bilansowa oraz obroty tego roku są najpoważniejsze z całego okresu. Wskazuje to na stały i niesłabnący rozwój instytucji i na przydatność na naszym terenie.

W roku tym Związek łączył 68 członków — spółdzielni i 136 200 zł udziałów, jego suma bilansowa wynosiła 2 246 514 zł. Odebrał masła od członków 4 459 982 kg, a sprzedał — 4 396 421 kg za 11 956 120 zł.

Na rynku krajowym sprzedał Związek masła — dwa miliony a na rynkach zagranicznych — dwa miliony czterysta tysięcy kg, z czego najwięcej bo 1,5 miliona kg do Anglii, potem 763 000 kg do Niemiec, 64 566 kg do Stanów Zjednoczonych A. P., 83 769 kg do Palestyny, 20 440 kg do Włoch, 7 620 kg do Czechosłowacji, 1 016 kg do Maroka i 204 kg do Szwajcarii.

Zaznaczyć należy, że masło Związku Gospodarczego ma na rynkach zagranicznych już ustaloną markę masła wysokiej wartości.

IX.

WIELKOPOLSKA SPÓŁDZIELCZOŚĆ KREDYTOWA W 1937 ROKU

Z końcem roku 1936 należało do Okręgowego Związku w Poznaniu — Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych R. P. — 172 spółdzielni oszczęd-

nościowo-pożyczkowych. Jedna z nich została w r. 1937 skreślona z listy członków, tak, że w końcu 1937 r. liczba spółdzielni wynosiła — 171. Nowych spółdzielni nie zakładano, uznając dotychczasową sieć spółdzielni kredytowych za wystarczającą i dążąc raczej do zwiększenia wielkości spółdzielni niż ich ilości.

Na 171 spółdzielni kredytowych jest 160 powszechnych (Banków Ludowych) i 11 Kas Stefczyka. Te ostatnie na naszym terenie nie odgrywają żadnej roli ze względu na ich nikłą ilość i małe rozmiary.

Struktura funduszów spółdzielni tych jest zdrowa, albowiem w nich w stosunku do ogólnej sumy wszystkich funduszów stanowią: fundusze własne 24,4%, wkłady 41,2% i kredyty bankowe 34,4%.

Suma wkładów i rachunków bieżących wynosiła na końcu 1937 r. 26 999 500 zł, co stanowi wzrost o przeszło 1 760 000 zł w stosunku do roku poprzedniego. Przyrost ten jest bardzo poważny i przełamuje serię lat niepowodzeń i ubytków, przez jakie spółdzielczość kredytowa ostatnio przechodziła.

Odbito w Rolniczej Drukarni i Księgarni Nakładowej w Poznaniu